

Tegevusaruanne: Meede 1.8. Piirkondlik mesilashaiguste seire.

Periood: 01.09.2010 - 28.02.2011.a.

Meetme juht: Arvi Raie, Töövõtuleping nr PR-7-1.8-1

Piirkondlik mesilashaiguste seire.

Piirkondliku ja laiemalt ülevabariigilise mesilashaiguste seire tegevuste ja arendustöö kavandamiseks ning selle tegevuse juhtimiseks on mesindusprogrammi 1. aastaks sõlmitud töövõtuleping PR-7-1.8-1 veterinaarala ja mesilashaiguste spetsialistiga FIE Arvi Raiega. Vastavalt lepingule juhib ja juhendab Arvi Raie mesilashaiguste seirealaseid tegevusi, sealhulgas mesilashaiguste seireanalüüside tegemist meeproovidest, aga ka haiguskahtluse korral haudme- või meeproovide võtmist ja analüüsidele suunamist.

1. Alameetme 1.8 raames ja lepingu PR-7-1.8-1 täitmise kohaselt koostati 2010/2011.a mesilaste haiguste seireks tegevuskava:

- Uuring keskendus järgmiste mesilaste haiguste ja haigustekitajate suhtes:
 - 1) Ameerika haudmemädanik tekitaja *Paenibacillus larvae larvae*
 - 2) Euroopa haudmemädanik tekitaja *Melissococcus pluton*
 - 3) Kotthae tekitaja viirus
 - 4) Lubihae tekitaja seen *Ascosphaera apis*
 - 5) Nosematoos tekitaja *Nosema apis*
 - 6) Akarapidoos tekitaja *Acarapis woodi*
 - 7) Varroatoos tekitaja *Varroa destructor*
- Mesilaste haiguste seire jaotati kogu esimese tegevusaasta lõikes järgmiselt:
 - 15.02-30.04.2011 tarulangetise uurimine nosematoosi, varroatoosi, akarapidoosi suhtes.
 - 01.05-31.08.2011 kärjeproovide võtmist haudmehaiguste kahtluse puhul samuti meeproovide uurimist Ameerika haudmemädaniku eoste suhtes.
 - 01.05-31.08.2011 monitooring varroalesta esinemise suhtes.
 - 01.09.2009-31.08.2011 meeproovide uurimine Ameerika haudmemädaniku eoste suhtes.Proovide võtmiseks koostati proovivõtu juhendid ja soovitusel. Proove uuriti Veterinaar- ja Toidulaboratooriumis.
- Ettekanded Mesilashaiguste seire teemadel.

Esimese aasta I poolaasta aruandeperioodil on Arvi Raie Mesilashaiguste seire teemadel esinenud ettekannetega:

Vabariiklikel mesindusõppustel Jänedal 20.-21.11.2010.a. ja Tartus 05.02.2011.a. Samuti on Arvi Raie mesinike teavitamise ja nõustamise ning mesilashaiguste seire eesmärkidel külastanud mitmeid mesilaid Eesti erinevates piirkondades.

Osalemine Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu aastakonverentsil Tartus 04.-06.02.2011.a., et tutvuda teistes maades ja maailmas laiemalt tehtavate mesilashaiguste alaste uuringute ja arendustöö tulemustega ja tutvustada Eesti seiretulemusi.

Kohalike ühenduste õppe- ja teabepäevadel:

- 1) Keila Aiandus- ja Mesinduseltsi mesinike õppepäeval Keilas 31.10.2010. Loeng teemal Mesilaste haiguste seire 2010.a, seire esialgsed tulemused ja kokkuvõtte langetise proovide kogumisest, varroatoosi tõrje ja seosed mesilasperede kollapsi sündroomiga. Lest liigist laepilalaps ja väike tarumardikas.
- 2) Tallinna Mesinike Ühistu mesinike õppepäeval Tallinnas Ehitajate tee 5 09.11.2010. Loeng teemal Mesilaste haigused ja nende ravi.
- 3) Tartu Aiandus- ja Mesinduseltsi mesinike õppepäeval Tartus 08.12.2010. Loeng teemal Nosematoos ja teised mesilaste haigused.

2. Mesilaste haiguste seire alase tegevuse kavandamine ja rakendamine Eestis.

Tagada mesilaste haiguste spetsialistide, mesinike, valdade loomaarstide ja maakondade Veterinaar keskuste loomatervishoiuspetsialistide vaheline tihe koostöö. Koostatud seireprogramm oli aluseks proovide võtmiseks ja aitas optimeerida proovide võtmist. Proovide võtmisel tuleb silmas pidada hooajalisust ning mesilaste bioloogilisi iseärasusi.

Passiivne seire suunati:

- a) piirkondadesse, kus sagedamini esineb mesilasperede haigestumisi ja suremisi;
- b) piirkondadesse, kus on varem täheldatud haiguste puhkemist ja mesilasperede suremisi;

Aktiivne seire suunatakse:

- a) kõrgema riskiteguriga mesilatele, kelle epidemioloogiline olukord on halb
- b) mesilatele, kes tegelevad rändmesindusega
- c) mesilad, kes müüvad või ostavad tõumesilasi- või emasid
- d) mesilad, millistesse on viimati sissetoodud riskipiirkonnast pärit mesilasperesid või mesilasemasid.

- 2011.a. kevadperioodil läbiviidavad tarulangetise uuringud nosematoosi, varroatoosi ja akarapidoosi levimuse hindamiseks. Arvi Raie koostas tarulangetise uuringute läbiviimiseks ja proovide võtmiseks konkreetse juhendmaterjali *Patoloogilise materjali proovivõtjuhisid ja Kaaskiri*, mida levitati mesinike hulgas nii Mesinik-lehte eraldi paljundatud vahelehe kaudu kui ka erinevate mesinduse veebilehtede kaudu.

- Aretusmesilate ja emakasvatusega tegelevate mesilate inspekteerimine ja kontrollimine.

Inspekteeriti ja kontrolliti aretusmesilaid ja emakasvatusega tegelevaid mesilaid: 01. novembril 2010.a. kahte mesilat Tartumaal ja 10. novembril 2010.a. ühte mesilat Saaremaal. Kontrolliti mesilate registreerimist ja ravimite arvestust. Anti nõu ravimite ja tervishoiualase arvestuse ning nõuete paremaks täitmiseks ja kontrolliti mesilasperede kollapsi sündroomi esinemise võimalusi. Suuremat tähelepanu tuleb pöörata mesilasperede hukkumise ja nõrgenemise täpsemaks arvepidamiseks ja analüüsile, kaasates põhjuste selgitamiseks laboratoorseid uuringuid (bakterioloogiline, mükoloogiline ja viroloogiline). Külastatud mesilatest võetud 3-st meeproovist osutus 1 proov positiivseks ameerika haudmemädaniku tekitajale (eosed).

3. Piirkondlike mesilaste haiguste alaste spetsialistide väljaõppe.

Mesinike koolitajate koolitus Jänedal 15.01.2011

Teema: Mesilaste haigused, seire, tõrje ja ennetamine. Õiguslikud alused (Loomatauditõrje seadus, Veterinaarkorralduse seadus, Ravimiseadus ja nendest tulenevad õigusaktid); Mesilasperede suremuse ja haiguste järelevalve Euroopas; Mesilate registreerimine ja mesilasperede teatamine PRIA-s; Mesilaste haiguste seire ja tõrjemeetmete rakendamine mesilates; Bioohutusmeetmed ja arvepidamine mesilas (ravimiarvestus); Mesilaste haiguste tõrjeprogramm.

4. Väikestrukture Mesilaste tervis väljatöötamine.

Trükise eesmärk on anda mesinikele ja mesilaste haigustega tegelevatele spetsialistidele ja loomaarstidele teavet hukkunud mesilasperede läbivaatamise korrast ja süsteemist, proovide võtmisest laboratoorseks diagnoosimiseks, mesilasperede kollapsi sündroomi põhiaspektidest, mesilasperede identifitseerimisest ja registreerimisest PRIA-s ning ravimiarvestusest. Mesilaste tervis trükiti veebruari lõpus ning see ilmus märtsi alguses 2011.a.